

Ischemická cévní mozková příhoda (*iCMP, ictus*)

Autor: Petra Divišová, **Školitel:** doc. MUDr. Daniel Šaňák, Ph.D.

Incidence

Výskyt je asi 2,5-3,5 případů na 1000 obyvatel za rok. Z celkového počtu třetina umírá v průběhu 1 roku a polovina přeživších zůstává významně postižena. V každé dekádě nad 55 let se riziko iktu zdvojnásobuje a dvě třetiny iktů jsou ve věkové skupině nad 65 let. Rovněž riziko opakování po prodělaném iktu je významné.

Etiologie

Ischemická cévní mozková příhoda (iCMP, též mozková mrtvice nebo mozkový infarkt) je stav, kdy dojde k poruše zásobení části mozkové tkáně krví. Mozková tkáň je velmi citlivá na nedostatek kyslíku přineseného krví a mozkové buňky tedy začínají brzy odumírat. Příčinou je nejčastěji uzavření mozkové tepny krevní sraženinou. Krevní sraženina může vzniknout ucpáním na podkladě aterosklerózy v místě (trombóza), nebo může být zanesena z jiné části cévního systému – embolie (vzniká utržením trombu z cév dolních končetin, ze srdce, ...). Vzniká náhle a jako akutní stav vyžaduje neodkladnou lékařskou pomoc. ICMP se projevuje nejčastěji postižením hybnosti různých částí těla.

Podle průběhu dělíme:

TIA – tranzitorní ischemická ataka:

- dočasná neurologická porucha, která trvá několik minut až hodin, ale nikdy déle jak 24 hodin
- zcela se upraví do původního stavu
- vzniká na podkladě mikroembolizace

RIND – reverzibilní ischemický neurologický deficit

- trvá déle než 24 hodin
- upravuje se do 14 dnů až 3 týdnů
- může zanechat drobné neurologické poruchy

Dokončený iktus

- akutně vzniklý s těžkým a prakticky nevratným ložiskovým výpadkem mozkové funkce
- po čase je možné částečné zlepšení

Rizikové faktory vzniku

1. Neovlivitelné:

- ✓ Věk nad 55 let
- ✓ Mužské pohlaví
- ✓ Rasa – častěji u hispánců a černošské rasy
- ✓ Genetická zátěž – výskyt CMP nebo TIA u rodičů

2. Ovlivnitelné:

- ✓ Choroby:
  - vysoký tlak
  - nemoci srdce (umělá srdeční chlopeč, operace srdce, infarkt myokardu)
  - cukrovka (vysoký cukr v krvi)
- ✓ obezita
- ✓ vysoká hladina cholesterolu v krvi
- ✓ poruchy srážlivosti krve (koagulopatie)

- ✓ Životní styl:
  - kouření
  - hormonální antikoncepce
  - alkoholismus
  - drogy (zejména kokain, amfetamin, heroin)
  - nadbytek živočišných tuků a nedostatek zeleniny a ovoce v potravě
  - nedostatečná fyzická aktivita

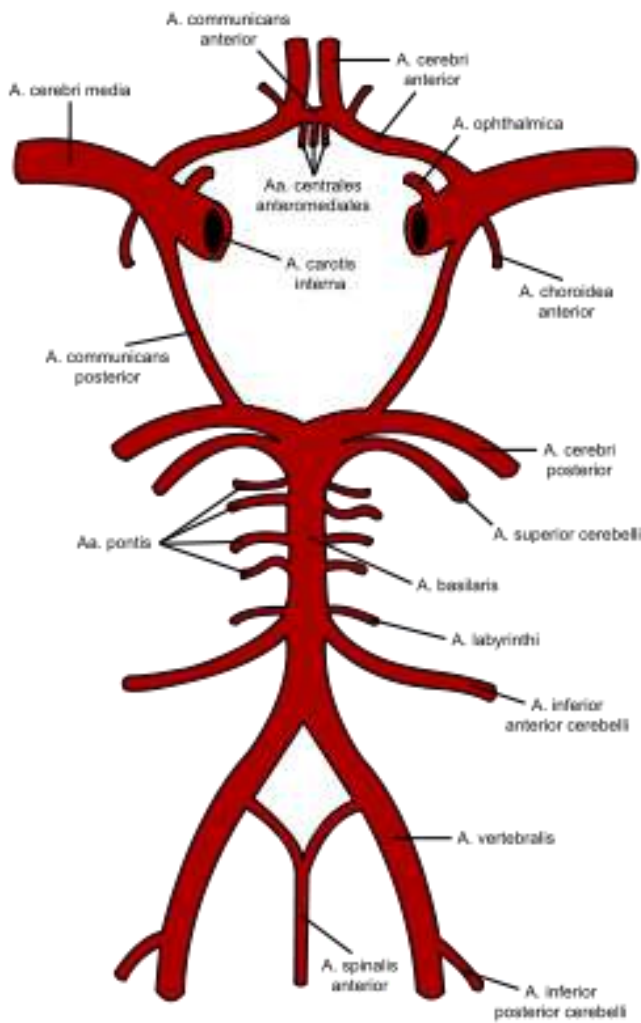
Hlavní příznaky

Klinický obraz vzniká náhle a je dán cévou, kterou sraženina ucpe:

- *a.cerebri media* – nejčastější, **poruchy hybnosti** na druhé straně těla, více postižena horní končetina, **snížení citlivosti** na postižené polovině těla, často postihuje i mimické (obličejové) svaly, **poruchy řeči, porozumění, porucha poznávání** (věcí, osob)
- *a. cerebri anterior* – také druhostranná porucha hybnosti, ale postihuje více dolní končetiny
- *a. ophthalmica* – **náhlé zamlžení, dvojité vidění až jednostranná slepota**
- *a. cerebri posterior* – **poruchy zraku, ztráta schopnosti rozpoznat předměty**, osoby, zvuky, tvary či vůně, **ztráta schopnosti číst, porucha řeči, sluchu**

- *a. cerebelli posterior inferior.* (PICA) – homolaterálně – neocerebelární syndrom, Hornerův (syndrom, postižení trojklanného nervu)
- náhle vzniklá nevysvětlitelná závrať, bolest hlavy

Obr.1. Cévní zásobení mozku

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Circle_of_Willis_en.svg

Diagnostika

Základem je anamnéza, klinické vyšetření, zhodnocení laboratorních vyšetření a zobrazovací metody.

Anamnéza – pohovor s pacientem popř. se svědky události, důležitý je časový údaj o vzniku příznaků

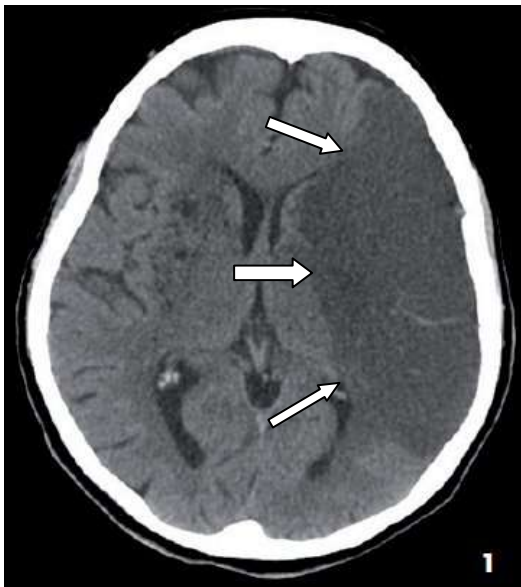
Klinické vyšetření – specifické neurologické vyšetření

Laboratorní vyšetření – z krve, kompletní biochemické a hemokoagulační vyšetření

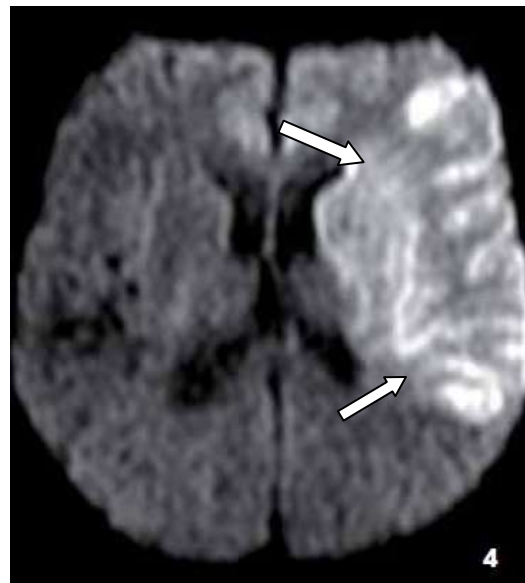
Zobrazovací vyšetření – počítačová tomografie (CT) nebo magnetická rezonance (MRI) , upřesnit může CT- angiografie nebo MR-angiografie

Další vyšetřovací metody – pomůžou ozřejmit vyvolávající příčinu – EKG, ultrazvuk (sono), Dopplerovské vyšetření

Obr.2 CT vyšetření ischemie

Obr.3 MRI vyšetření ischemie

http://www.angis.cz/angis_revue/ar_clanek.php?CID=149

http://www.angis.cz/angis_revue/ar_clanek.php?CID=149

Léčba

ICMP je akutní, život ohrožující stav. V optimálním případě by léčba měla probíhat na specializovaných pracovištích – na **iktové jednotce**, či iktových lůžkách se zajištěním jednotky intenzivní péče (JIP). Transport má být zajištěn rychlou záchrannou službou, která zajistí životní funkce a jejich sledování. Při potřebě zajistí dostatečnou oxygenaci pomocí kyslíkové masky popř. umělé plicní ventilace.

Specifická léčba:

Cílem léčby je rychle obnovit krevní oběh v postižené části mozku a ochránit okolní tkáň

- **Konzervativní léčba** (v drtivé většině):
  - *zajištění dostatečného prokrvení mozku* (spontánně stoupá krevní tlak – nesnižujeme jej);
  - *cerebrální trombolýza* (=rozpuštění sraženiny) pacienti musí splňovat určitá indikační kritéria
    - intraarteriální cerebrální trombolýza – podání trombololytika pod radiologickou kontrolou přímo k tepennému uzávěru (do 6 hodin od vzniku)
    - systémová cerebrální trombolýza – nitrožilní podání trombololytika nejpozději do 3 hodin od prvních příznaků
  - antiagregancia (*Acetylsalicylová kyselina*) a antikoagulancia (*heparin, warfarin*);
  - *antiedematózní léčba = proti otoku mozku* (*manitol, furosemid*)
  - *Intracerebrální sonotrombotripse* – použití ultrazvuku na rozrušení trombotických uzávěrů
- **Chirurgická léčba**
  - karotická endarterektomie (jen při určitých indikačních kritériích)
    - indikace endarterektomie – hemodynamicky významná stenóza tepen na krku, tím tepnu zprůchodníme;
  - Neurochirurgická intervence – život zachraňující výkon při expanzivních procesech v oblasti mozečku způsobené infarktem a edémem

Komplikace

- **Otok mozku** – nejvíce v 2.-6.dnem od vzniku ischemie
- **Prokrvácení ischemických ložisek** – vyšší riziko při pozdním podání trombololytika
- **Hluboká žilní trombóza a plicní embolie** – prevence bandážování dolních končetin a podávání nízkomolekulárního heparinu
- **Rozvrat nitřního prostředí** – iontová dysbalance, dehydratace, rozvrat glykémie
- **Infekce** – nejčastěji respirační, urogenitální, katéetrové

Praktická rada pro pacienty

Důležitá je primární prevence tedy **dodržovat zdravý životní styl** – dostatek pohybu, přestat kouřit, zařadit ovoce a zeleninu do jídelníčku 5 krát denně, nahradit živočišné tuky rostlinnými, snížit spotřebu alkoholu, snížit hmotnost u obézních

Použitá literatura

1. AMBLER, Zdeněk a BEDNAŘÍK, Josef a kolektiv. *Klinická neurologie: část speciální II.* 1. vydání. Praha: Triton, 2010
2. KÁŇOVSKÝ, Petr a HERZIG, Roman a kolektiv, *Speciální neurologie.* 1. vydání. Olomouc, 2007
3. http://www.cmp.cz/public/e2/b0/a3/4568_20006_KS_pac.pdf, 11.4.2014
4. http://www.angis.cz/angis_revue/ar_clanek.php?CID=149, 11.4.2014